

POSTANOWIENIE

Dnia 29 grudnia 2020 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu, Wydział II Cywilny - Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący: sędzia Beata Woźniak

Sędziowie: Agnieszka Śliwa

Anna Kulczewska-Garcia

po rozpoznaniu w dniu 29 grudnia 2020 r. w Poznaniu

na posiedzeniu niejawnym

sprawy wniosku D. K. (K.)

przy udziale L. K.

o podział majątku wspólnego

na skutek apelacji uczestniczki postępowania

od postanowienia Sądu Rejonowego w Pile

z dnia 13 lutego 2020 roku

sygn. akt I Ns 927/18

postanawia:

oddalić apelację.

Agnieszka Śliwa Beata Woźniak Anna Kulczewska-Garcia

UZASADNIENIE

Wnioskodawca D. K., reprezentowany przez fachowego pełnomocnika, wnioskiem złożonym w dniu 05.11.2018 roku wniósł o podział majątku stanowiącego wspólność majątkową małżeńską jego i uczestniczki L. K., poprzez ustalenie, iż w skład majątku wspólnego wnioskodawcy i uczestniczki postępowania wchodzi prawo własności lokalu mieszkalnego położonego w P. przy ulicy (...) nr budynku (...) nr lokalu (...) kl. (...) o pow. 64,0400 m², dla którego Sąd Rejonowy w Pile prowadzi księgę wieczystą o numerze (...), o wartości 250.000 zł i dokonanie podziału majątku poprzez przyznanie uczestniczce na własność w/w prawa i zobowiązanie uczestniczki do zapłaty wnioskodawcy połowy wartości tj. kwoty 125.000 zł w terminie 1 miesiąca od uprawomocnienia się orzeczenia. Nadto wniósł o zasądzenie od uczestniczki na jego rzecz zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu wskazał, iż jest to jedyny składnik majątku wspólnego stron. W lokalu zamieszkuje uczestniczka, on zaś został zmuszony do opuszczenia lokalu i w trybie administracyjnym wymeldowany.

Uczestniczka nie złożyła odpowiedzi na wniosek.

Na rozprawie w dniu 26 lutego 2019 r. zakwestionowała wartość lokalu i podniosła, że posiadała księżeczkę mieszkaniową z pełnym wkładem i wniosła o rozliczenie nakładów na majątek wspólny.

W piśmie z dnia 11.03.2019 r. wniosła o ustalenie, że w skład majątku wspólnego wchodzi prawo własności w/w lokalu o wartości 192.000 zł, a powstałego z uiszczzonego wkładu budowlanego, mieszkaniowego uczestniczki postępowania jako majątku osobistego, podział majątku poprzez przyznanie na jej wyłączną własność w/w lokalu i zobowiązanie uczestniczki do spłaty wnioskodawcy kwotą 11.723,63 zł (połowa spłaconego kredytu tj. 6.121,63 zł i połowa kwoty z tytułu ustanowienia odrębnej własności j. 5.602,00 zł), ustalenie równych udziałów w majątku wspólnym i zasądzenie od wnioskodawcy na jej rzecz kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Pismem z dnia 8.01.2020 r. pełnomocnik uczestniczki sprecyzował, iż nakłady z majątku odrębnego stanowiły kwotę 222.430,10 zł, a do spłaty wnioskodawcy pozostaje kwota 20.570,00 zł.

Postanowieniem z dnia 13 lutego 2020 roku Sąd Rejonowy w Pile:

1. ustalił, że w skład majątku wspólnego wnioskodawcy D. K. i uczestniczki L. K. wchodzi prawo własności lokalu mieszkalnego stanowiącego odrębną nieruchomość położonego w P. przy ulicy (...) nr budynku (...) nr lokalu (...) kl. (...) o pow. 64,0400 m², dla którego to prawa Sąd Rejonowy w Pile prowadzi księgę wieczystą o numerze (...) o wartości 243.000 zł (dwieście czterdzieści trzy tysiące złotych),

2. dokonał podziału majątku wspólnego małżonków D. K. i L. K. w ten sposób, że prawo własności lokalu mieszkalnego stanowiącego odrębną nieruchomość położonego w P. przy ulicy (...) nr budynku (...) nr lokalu (...) kl.(...) o pow. 64,0400 m², dla którego to prawa Sąd Rejonowy w Pile prowadzi księgę wieczystą o numerze (...) przyznał na wyłączną własność uczestniczki L. K.,

3. tytułem spłaty zasądził od uczestniczki L. K. na rzecz wnioskodawcy D. K. kwotę 121.500,00 zł (sto dwadzieścia jeden tysięcy pięćset złotych), płatną w terminie 6 miesięcy od uprawomocnienia się postanowienia z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w przypadku opóźnienia w płatności tej kwoty,

4. zasądził od wnioskodawcy D. K. na rzecz uczestniczki L. K. kwotę 12.551,00 zł (dwanaście tysięcy pięćset pięćdziesiąt jeden złotych) tytułem zwrotu nakładów z majątku osobistego na majątek wspólny płatną w terminie 6 miesięcy od uprawomocnienia się postanowienia z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w przypadku opóźnienia w płatności tej kwoty,

5. oddalił w pozostałej części żądanie uczestniczki o zwrot nakładów z majątku osobistego na majątek wspólny,

6. kosztami postępowania obciążył po połowie wnioskodawcę i uczestniczkę i z tego tytułu zasądził od uczestniczki na rzecz wnioskodawcy kwotę 1.171,50 zł tytułem zwrotu kosztów sądowych.

Z powyższym rozstrzygnięciem nie zgodziła się uczestniczka postępowania wnosząc apelację.
Uczestniczka zarzuciła zaskarżonemu postanowieniu:

1. naruszenie przepisów prawa materialnego:

- w szczególności art. 33 § 10 k.r.o. poprzez pominięcie, że w skład majątku wspólnego – własnościowego lokalu mieszkaniowego wchodzi wkład mieszkaniowy uczestniczki postępowania w kwocie 33.000 starych złotych z majątku odrębnego wraz z waloryzacją, gdyż nastąpiło przekształcenie lokatorskiego prawa na własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego a majątek osobisty uczestniczki postępowania stanowiło lokatorskie prawo do lokalu mieszkalnego i nabyte w ten sposób przedmioty stanowią również majątek osobisty uczestniczki postępowania,

- w szczególności art. 358¹ § 3 k.c. w związku z art. 45 § 1 k.r.o. poprzez brak uwzględnienia i zwaloryzowania całego wkładu mieszkaniowego uczestniczki postępowania w kwocie 33.000 starych złotych a stanowiąca równowartość wkładu dla lokalu mieszkalnego, czyli w kwocie co najmniej 243.000 zł,

- w szczególności art. 358¹ § 3 k.c. w zw. z art. 45 § 1 k.r.o. poprzez wadliwą metodę i sposób rozliczenia nakładu uczestniczki postępowania i uwzględnienie tylko środków z ksiąteczki mieszkaniowej (1.959.962 starych złotych) oraz przelewów z (...) Spółdzielni Mieszkaniowej (25.300 starych złotych) jako majątku osobistego uczestniczki postępowania a nie uwzględnienie pożyczki z Zakładowego Funduszu Mieszkaniowego (dalej ZFM) i wkładu mieszkaniowego w kwocie 33.000 starych złotych i jego zwaloryzowania, tak aby odpowiadał rynkowej wartości lokalu mieszkalnego,

- uznanie, że wnioskodawca ma rozliczyć się z uczestniczką postępowania jedynie z kwoty 12.551 zł jako zwrotu nakładu z majątku osobistego na majątek wspólny, skoro nakład uczestniczki postępowania stanowił wkład mieszkaniowy cały i nie został on przez Sąd uwzględniony i zwaloryzowany, nadto nie byłoby przydziału lokalu mieszkalnego gdyby nie wkład mieszkaniowy uczestniczki postępowania,

- w szczególności art. 44 k.r.o. w zw. z art. 1035 k.c. i art. 212 § 2 k.c. poprzez niewłaściwe zastosowanie prowadzące do obciążenia uczestniczki postępowania spłatą w kwocie 121.500 zł na rzecz wnioskodawcy skoro uczestniczka postępowania posiadała cały wkład mieszkaniowy i stanowił on jej nakład i brak podstaw do spłaty,

- pominięcie w rozliczeniu waloryzacji wkładu mieszkaniowego, chwili przyjęcia w poczet członków spółdzielni uczestniczki postępowania na podstawie art. 357¹ k.c. lub art. 358 § 3 k.c. w sytuacji gdy wartość jej wkładu mieszkaniowego była poniesiona a stopa inflacji była bardzo znaczna co miało miejsce w tym przypadku,

2. błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych przez Sąd za podstawę do wydania zaskarżonego postanowienia i mający istotny wpływ na jego treść, a polegający na przyjęciu, że:

- wartość nieruchomości w P. tj. własnościowego prawa do lokalu mieszkalnego nr (...) położonego na ul. (...) klatka (...) o pow. użytkowej 64,04 m² stanowi kwota 243.000 zł w sytuacji gdy opinia uwzględnia stan przedmiotu wyceny na dzień 25.05.2019 r. a nie stan na dzień ustania wspólności tj. 20.12.2017 r., podczas gdy wartość nieruchomości powinna być ustalona w chwili orzekania i odpowiadać stanowi na dzień ustania wspólności majątkowej,

- brak rozliczenia pożyczki z ZFM a spłaconej przez ojca uczestniczki postępowania stanowiącej składnik wkładu mieszkaniowego – majątek osobisty uczestniczki postępowania, w sytuacji gdy pożyczka została w całości spłacona, a uczestniczka postępowania nie uzyskała z tego tytułu żadnych korzyści – brak waloryzacji wkładu (pożyczki i wpłaconych środków),

- uznanie, że pieniądze pochodzące z pożyczki z ZFM w kwocie 14.000.000 starych złotych stanowią majątek wspólny skoro kwota była z jednego zakładu pracy a wnioskodawca nie przedstawił w tym zakresie żadnego dokumentu i nie można wykluczyć, że podobnie jak w przypadku wkładu mieszkaniowego stanowiło to środki uczestniczki postępowania jako zgromadzone przed zawarciem małżeństwa, czy pomoc (darowizna) od rodziców, w sytuacji gdy pieniędzmi takimi wnioskodawca nie dysponował, bo nie przekazał żadnego dokumentu w przeciwieństwie do uczestniczki postępowania która przedłożyła dowody w postaci dokumentów, które zostały pominięte przez Sąd I instancji,

- danie wiary świadkowi Z. P. w całej rozciągłości a nieuwzględnienie jej zeznań w minimalnym zakresie posiadanego pełnego wkładu przez uczestniczkę w związku z przyjęciem w poczet członków spółdzielni i poparcia zgromadzonym w sprawie materiale dowodowym,

- uznanie przez Sąd I instancji do rozliczenia nakładu uczestniczki postępowania wkładu z momentu zasiedlenia i ostatecznego rozliczenia inwestycji a nie z chwil przyjęcia w poczet członków spółdzielni, zgromadzonego wkładu przez

uczestniczkę postępowania oraz brak jego waloryzacji lub przeszacowania na ten moment, czyli zasiedlenia, w sytuacji gdy wnioskodawca nie partycypował we wkładzie mieszkaniowym w chwili przyjęcia uczestniczki postępowania do spółdzielni co stanowi nieuprawnione wzbogacenie wnioskodawcy,

- naruszenie art. 5 k.c. poprzez naruszenie zasad współżycia społecznego, brak waloryzacji wkładu mieszkaniowego i niczym nieuzasadnione pokrzywdzenie uczestniczki postępowania w niniejszej sprawie,

3. nadto naruszenie przepisów postępowania, a przed wszystkim:

- art. 328 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. poprzez jego niewłaściwa zastosowanie i niezamieszczenie w uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia podstawy prawnej braku waloryzacji wkładu mieszkaniowego uczestniczki postępowania, stanowiącego majątek osobisty i nie odniesienie się przez Sąd I instancji do nadzwyczajnej zmiany stosunków lub istotnej zmiany siły nabywczej pieniądza w sprawie,

- art. 224 § 1 k.p.c. i art. 3 k.p.c. oraz art. 233 § 1 k.p.c. w zw. art. 13 § 2 k.p.c. poprzez brak wszechstronnej i należytej oceny zebranego materiału dowodowego oraz niedostateczne wyjaśnienie sprawy i odejście przez Sąd I instancji od tzw. Zasady prawdy materialnej, która zobowiązuje do wyjaśniania wszystkich okoliczności sprawy zgodnie z prawdą i naruszeni zakazu wartościowania dowodów poprzez dokonanie ich dowolnej, a nie swobodnej oceny co doprowadziło do błędnych ustaleń faktycznych w zakresie: ustalenia iż własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego przysługuje stronom po połowie a nakład z majątku osobistego uczestniczki postępowania na majątek wspólny wynosi tylko 12.551 zł a nie uwzględniono wkładu mieszkaniowego i jego waloryzacji z przyjęcia uczestniczki postępowania w poczet członków spółdzielni, a tylko środki z ksiąteczki mieszkaniowej i przelew z (...) spółdzielni mieszkaniowej mimo iż są podstawy do waloryzacji jak i do przyjęcia, że uczestniczka postępowania miała cały wkład mieszkaniowy i nakład jej powinien wynosić wartość rynkową mieszkania,

- obciążenie uczestniczki postępowania kwotą 1.171,50 zł kosztów sądowych mimo, że to wnioskodawca złożył wniosek w przedmiotowej sprawie i wniosek o biegłego w zakresie wyceny wartości nieruchomości mimo iż każdy z uczestników ponosi koszty związane ze swym udziałem w sprawie,

4. ponadto apelująca zarzuciła pominięcie przez Sąd I instancji składanych przez uczestniczkę postępowania wniosków dowodowych, albowiem wnioski te były istotne dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy i wniosła o ich przeprowadzenie na etapie postępowania apelacyjnego,

Mając powyższe na uwadze apelująca wniosła o zmianę zaskarżonego postanowienia zgodnie z wnioskami zawartymi w odpowiedzi na wniosek o podział majątku, bądź doprecyzowanymi w kolejnych pismach. Ewentualnie uczestniczka postępowania wniosła o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji. Apelująca wniosła również o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego z dziedziny ekonomii na okoliczność jak kształtowała się inflacja w latach 1986 – 1991 i czy stanowiło to nadzwyczajną zmianę stosunków lub istotną zmianę siły nabywczej pieniądza i ich wartości (wkładu) w trakcie członkostwa uczestniczki postępowania w spółdzielni i oczekiwania przydziału mieszkania, a jeżeli tak to czy są podstawy do waloryzacji, a nadto o przeprowadzenie dowodu z odpowiedzi Spółdzielni Mieszkaniowej (...) na pismo uczestniczki postępowania w związku z uiszczonym wkładem mieszkaniowym z dnia 27 stycznia 2020 roku i pytań uczestniczki postępowania, zawierających rozliczenie kwot związanych z uiszczonym wkładem mieszkaniowym i przyznanie lokatorskiego prawa do lokalu L. K. a nie stronom.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja nie zasługiwała na uwzględnienie.

W pierwszej kolejności Sąd Okręgowy wskazuje, że w pełni podziela i przyjmuje za własne – na podstawie art. 382 k.p.c. w związku z art. 13 § 2 - poczynione przez Sąd I instancji ustalenia faktyczne. Ustalenia te stanowią integralną część niniejszego uzasadnienia i podstawę rozważań prawnych Sądu odwoławczego. Sąd II instancji zaaprobował również

prawną koncepcję Sądu Rejonowego, z tym jednak zastrzeżeniem, o czym będzie w dalszej części uzasadnienia, że wartość nakładów winna zostać ustalona przy uwzględnieniu wymaganego wkładu mieszkaniowego w ostatecznej wysokości, tj. w kwocie 23.414.000 starych złotych- co jednak pozostaje bez wpływu na treść zaskarżonego orzeczenia, z uwagi na obowiązującą zasadę zakazu reformationis in peius wyrażoną w art. 384 k.p.c.

Odnosząc się do zarzutu naruszenia art. 328 k.p.c. w związku z art. 13 § 2 k.p.c., który zdaniem apelującej polega na niewskazaniu przez Sąd Rejonowy podstawy prawnej braku waloryzacji wkładu mieszkaniowego uczestniczki postępowania i nieodniesieniu się przez Sąd I instancji do nadzwyczajnej zmiany stosunków lub istotnej zmiany siły nabywczej pieniądza w sprawie, należy przede wszystkim zaznaczyć, że w momencie wydania zaskarżonego orzeczenia i składania apelacji przepis art. 328 § 2 k.p.c. posiadał już brzmienie nadane ustawą z dnia 4 lipca 2019 roku o zmianie ustawy- Kodeks Postępowania Cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U.poz. 1469 ze zm.), która weszła w życie 7 listopada 2019 roku. Po wskazanej zmianie przepisem określającym elementy uzasadnienia jest dodany art. 327(1) § 1 pkt 1 i 2 k.p.c.. Zatem, prawidłowo sformułowany zarzut apelacyjny, wytykający sądowi wadliwe sporządzenie uzasadnienia, to aktualnie zarzut naruszenia art. 327(1) § 1 pkt 1 i 2 k.p.c. Ta uwaga ma jedynie charakter porządkujący, bowiem nowa regulacja swoją treścią nie odbiega od przepisu art. 328 § 2 k.p.c.

Według dominującego poglądu judykatury, o uchybieniu przepisowi art. 328 § 2 k.p.c. można mówić jedynie w tych wyjątkowych przypadkach, gdy uzasadnienie zaskarżonego orzeczenia nie ma wszystkich koniecznych elementów bądź zawiera kardynalne braki, które nie pozwalają na kontrolę rozstrzygnięcia, gdy treść uzasadnienia orzeczenia sądu uniemożliwia całkowicie dokonanie oceny toku wywołu, który doprowadził do wydania orzeczenia (zob.m.in. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 15 lipca 2011 r., I UK 325/10, niepubl.; z dnia 6 lipca 2011 r., I CSK 67/11, niepubl.; z dnia 2 czerwca 2011 r., I CSK 581/10, niepubl.). Uzasadnienie orzeczenia musi być zrozumiałe i dokładnie wyjaśniać na jakich ustalonych przez sąd faktach opiera się wyrok (postanowienie co do istoty) i w jaki sposób fakty te sąd kwalifikuje w ramach zastosowanych przepisów prawa materialnego.

Sąd Okręgowy nie stwierdził tego rodzaju wadliwości. Uzasadnienie zaskarżonego postanowienia zawiera wszystkie wskazane powołanym przepisem elementy i niewątpliwie w sposób jednoznaczny przedstawia sferę motywacyjną orzeczenia.

Należy jednak podkreślić, że apelująca, wskazując na naruszenie art. 328 k.p.c. w istocie zarzuciła Sądowi I instancji brak uzasadnienia do niezastosowania wskazanej przez apelującą metody waloryzacji nakładów z majątku osobistego na majątek wspólny. W tym miejscu zatem należy jedynie stwierdzić, że te argumenty nie stanowią uzasadnienia dla naruszenia przepisu art. 327(1) § 1 pkt 1 i 2 k.p.c. (poprzednio art. 328 § 2 k.p.c.) a dotyczą naruszenia norm prawa materialnego- o czym będzie w dalszej części rozważań. Sąd Rejonowy wskazał przepisy prawa materialnego, które zostały zastosowane przy rozstrzygnięciu niniejszej sprawy oraz powołał orzecznictwo Sądu Najwyższego nawiązujące do problematyki rozliczenia nakładów z majątku osobistego na majątek wspólny. Z tego też względu zarzut ten okazał się całkowicie chybiony.

Sąd odwoławczy nie podzielił również zastrzeżeń apelującej związanych z niewłaściwym, jej zdaniem, zgromadzeniem i oceną materiału dowodowego oraz naruszeniem przez Sąd Rejonowy zasady prawdy materialnej - tj. naruszeniem art. 224 § 1 k.p.c. i art. 3 k.p.c. oraz art. 233 § 1 k.p.c. w związku z art. 13 § 2 k.p.c..

Zgłoszone żądanie rozliczenia nakładów z majątku osobistego na majątek wspólny małżonków w toku postępowania o podział majątku wspólnego ma w istocie charakter procesowy i nie podlega badaniu przez sąd z urzędu. W tym zakresie obowiązuje zasada kontradiktoryjności, której istota sprowadza się do nałożenia na strony procesu obowiązku wykazywania inicjatywy w zakresie materiału dowodowego, tak by uzyskać korzystne dla siebie rozstrzygnięcie sporu zawisłego przed sądem.

Ustawą z 1 marca 1996 r. o zmianie Kodeksu postępowania cywilnego, rozporządzeń Prezydenta Rzeczypospolitej – Prawo upadłościowe i Prawo o postępowaniu układowym, Kodeksu postępowania administracyjnego, ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych oraz o zmianie niektórych ustaw uchylono § 2 art. 3 k.p.c., który nakładał na sąd obowiązek dążenia do wszechstronnego zbadania sprawy i do wyjaśnienia rzeczywistej treści stosunków

faktycznych i prawnych, dopuszczał możliwość podejmowania z urzędu czynności dopuszczalnych według stanu sprawy, jeżeli uznał to za potrzebne do uzupełnienia materiału i dowodów. Z przepisu tego wywodzono obowiązek prowadzenia postępowania dowodowego z urzędu, gdy dowody zgłoszone przez stronę okazały się niewystarczające do realizacji normy wynikającej z powołanego art. 3 § 2 k.p.c. Wiązało się to z obowiązywaniem zasady prawdy obiektywnej, jako podstawowej dla modelu procesu cywilnego socjalistycznego. W brzmieniu nadanym ustawą nowelizującą z 1996 r. art. 3 k.p.c. nakłada **na strony obowiązek przedstawienia dowodów**. Z przepisem tym koresponduje art. 232 k.p.c. (po nowelizacji wymienioną ustawą z 1 marca 1996 r.), który nakłada na strony obowiązek wskazywania dowodów dla stwierdzenia faktów, z których wywodzą skutki prawne.

Sąd Rejonowy przeprowadził postępowanie dowodowe, w zakresie żądania rozliczenia nakładów, w sposób uwzględniający obowiązujące przepisy. Przeprowadził zawnioskowane przez uczestników postępowania dowody; tj. z akt lokalowych Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w P., informacji głównego księgowego Spółdzielni Mieszkaniowej (...) z dnia 8 kwietnia 2019 roku wyjaśniającej sposób rozliczenia ksiąteczki mieszkaniowej, przeprowadził dowód z zeznań świadka Z. P. oraz zeznań wnioskodawcy i uczestniczki postępowania, a także przeprowadził dowód z opinii biegłego G. S. na okoliczność ustalenia wartości lokalu mieszkalnego będącego przedmiotem podziału.

Sąd Rejonowy, wbrew twierdzeniom apelującej, dokonał oceny tych dowodów w sposób uwzględniający dyrektywy zawarte w przepisie art. 233 § 1 k.p.c. Należy przy tym zaznaczyć, że skuteczne postawienie zarzutu naruszenia tego przepisu wymaga wykazania, że Sąd uchybił zasadom logicznego rozumowania, lub doświadczenia życiowego, to bowiem jedynie może być przeciwstawione uprawnieniu sądu do dokonywania swobodnej oceny dowodów. Nie jest natomiast wystarczające przekonanie strony o innej niż przyjął Sąd wadze (doniosłości) poszczególnych dowodów i ich odmiennej ocenie niż ocena Sądu (tak SN w orz. z 6 listopada 1998 r., II CKN 4/98 nie publ.). Ażeby zatem zasadny był zarzut naruszenia przez Sąd I instancji art. 233 § 1 k.p.c. oraz uznanie, że mogło to mieć istotny wpływ na wynik sprawy, nie wystarczy wyłącznie przedstawienie odmiennej interpretacji strony co do dowodów zebranych w sprawie, a koniecznym jest natomiast jednoczesne wykazanie – czego nie uczyniła apelująca - iż ocena przyjęta przez Sąd Rejonowy za podstawę rozstrzygnięcia, przekracza granicę swobodnej oceny dowodów, którą wyznaczają czynniki logiczny i ustawowy, zasady doświadczenia życiowego, aktualny stan wiedzy, stan świadomości prawnej i dominujących poglądów na sądowe stosowanie prawa.

Sąd odwoławczy nie podzielił także stanowiska apelującej co do wadliwego ustalenia wartości nieruchomości podlegającej podziałowi. Zgodnie z art. 684 k.p.c. mającym odpowiednie zastosowanie w postępowaniu o podział majątku wspólnego (art. 567 § 3 k.p.c.) skład i wartość majątku ulegającego podziałowi ustala sąd.

Bezsprzecznie w sprawie o podział majątku między małżonkami skład majątku wspólnego ustala się według chwili ustania wspólności majątkowej, a jego wartość w chwili dokonywania podziału (tak. m.in. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 23 lutego 2018 roku, sygn. akt III CZP 103/17). Zatem Sąd Rejonowy prawidłowo przyjął wskazaną przez biegłego w treści opinii wartość mieszkania przy ul. (...) na 243.000 zł.

Wbrew twierdzeniom apelującej, Sąd Rejonowy w sposób właściwy rozliczył zgromadzone środki na ksiąteczce mieszkaniowej. Należy zwrócić uwagę, że jedynym dowodem przedstawionym w sprawie, odnoszącym się do rozliczenia wkładu mieszkaniowego zgromadzonego na ksiąteczce mieszkaniowej przepisanej na uczestniczkę przez jej ojca, jest pismo Spółdzielni Mieszkaniowej (...) „ w P. z dnia 8 kwietnia 2019 roku. Zawiera ono informacje określające sposób zaliczenia środków zgromadzonych na ksiąteczce mieszkaniowej na wymagany wkład mieszkaniowy oraz późniejszych wpłat. Uczestniczka postępowania nie przedstawiła innych dokumentów pozwalających na rozliczenie zgromadzonych na ksiąteczce środków; nie potrafiła też wskazać innego sposobu rozliczenia poza przedstawionym przez spółdzielnię. Nie można też nie zauważyć – co wynika z analizy treści pisma Spółdzielni -, że wskazane przez nią kwoty zostały podane w starych złotych (przed denominacją) oraz, że były ustalane w różnym okresie – od lat siedemdziesiątych do początku lat dziewięćdziesiątych. W tych okolicznościach, należało przyjąć, iż rozliczenie tego wkładu nastąpiło w sposób wskazany w tym piśmie – w taki też sposób rozliczenia dokonał Sąd I instancji. Inną kwestią jest dokonana przez Sąd Rejonowy ocena źródła pochodzenia środków przeznaczonych na wpłatę wymaganego wkładu mieszkaniowego. W tym zakresie, co zostało zasygnalizowane wcześniej, obowiązkiem

uczestniczki było wykazanie wadliwości dokonanej przez Sąd oceny z zebranego w sprawie materiału dowodowego, co nie zostało, zdaniem Sądu Okręgowego, skutecznie uczynione.

Przechodząc do zarzutów naruszenia prawa materialnego należy zauważyć, że ich istota sprowadza się do zakwestionowania zastosowanej przez sąd metody waloryzacji środków zgromadzonych na książeczce mieszkaniowej oraz dalszych wpłat dokonywanych na poczet wkładu mieszkaniowego.

Sąd Odwoławczy również w tym zakresie podziela rozważania prawne Sądu Rejonowego. Zgodnie ze stanowiskiem doktryny i orzecznictwa, książeczka mieszkaniowa posiadana przez jednego z małżonków przed zawarciem związku małżeńskiego należy wyłącznie do jego majątku osobistego i nie jest majątkiem wspólnym. Czyli, jeżeli wszelkie wpłaty na książeczkę mieszkaniową były dokonane przed zawarciem małżeństwa to cały dochód pochodzący z jej likwidacji stanowi majątek osobisty małżonka. Jak wskazał Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 05 października 1990 roku wydanej w sprawie III CZP 55/90 (OSNC 1991/4/48) wartość nakładu z majątku odrębnego jednego z małżonków na ich majątek wspólny, polegającego na wpłacie dokonanej przez tego małżonka na wkład mieszkaniowy związany ze spółdzielczym prawem do lokalu, odpowiada w chwili podziału tego majątku takiej części wartości spółdzielczego prawa do lokalu, jaką część stanowiła ta wpłata w stosunku do całego wkładu mieszkaniowego wpłaconego przez małżonków, od zgromadzenia którego uzależniony był przydział mieszkania. Nadto, stanowisko to odpowiada zasadom współżycia społecznego, bowiem zwrot nakładu tylko w wysokości jego sumy nominalnej prowadziłby do rażącego pokrzywdzenia tego z małżonków, które dokonało tego nakładu, i uzyskania niczym nieuzasadnionej korzyści przez drugie z małżonków. Ponadto Sąd wyraził pogląd, że takiemu stanowisku nie sprzeciwia się obowiązująca w polskim prawie zasada nominalizmu (art. 358 (1)§ 1 k.c.). Odnosi się ona bowiem tylko do zobowiązań, których przedmiotem od chwili ich powstania jest suma pieniężna. Przedmiotem roszczenia o zwrot nakładu jest zaś **wartość** tego nakładu w chwili jego zwrotu. Jeżeli nakład był poczyniony w postaci wpłaty pieniężnej, roszczenie o jego zwrot nie obejmuje wpłaconej sumy pieniędzy, ale tę wartość – wyrażoną w określonej sumie pieniędzy – która na skutek tego nakładu powstała. Z kolei w postanowieniu z dnia 9 września 2009 roku, V CSK 39/09 (OSNC – Zb. dodatkowy rok 2010 nr B, poz. 62, str. 161, Legalis nr 232755) Sąd Najwyższy stwierdził, że art. 358 (1)§ 3 k.c. **nie ma zastosowania przy podziale majątku wspólnego**. Materialnoprawną podstawą żądania zwrotu wydatków i nakładów na majątek wspólny poczynionych z majątku osobistego jest bowiem art. 45 kro, a w sprawach nieunormowanych stosuje się odpowiednio – z mocy odesłania zamieszczonego w art. 46 k.r.o. – przepisy o wspólności majątku spadkowego i o dziale spadku. To unormowanie, potwierdzone przez przepisy procesowe (art. 567 § 1 i 3 k.p.c.), ma charakter wyczerpujący, wyłączający korzystanie w jego obrębie z art. 358 (1)§ 3 k.c. nawet w sposób odpowiedni. Przy podziale majątku, w postępowaniu nieprocesowym, nie orzeka się „o zmianie wysokości lub sposobu spełnienia świadczenia od początku pieniężnego”, lecz uwzględnia się w końcowym rozliczeniu wydatki i nakłady w sposób przyjęty od dawna w judykaturze.

Zaznaczyć jednak należy, że Sąd Rejonowy dokonując procentowego wyliczenia wartości nakładu na majątek wspólny z majątku osobistego uczestniczki postępowania, błędnie przyjął do obliczeń wartość wkładu w momencie zasiedlenia mieszkania a nie po ostatecznym rozliczeniu zadania inwestycyjnego. W konsekwencji należałoby przyjąć, że wartość nakładów stanowiła 8,4% wymaganego wkładu, a nie 10,3%. Niemniej jednak biorąc pod uwagę, że apelację w niniejszej sprawie wywiodła uczestniczka postępowania, Sąd Okręgowy nie może zgodnie z zasadą wyrażoną w art. 384 k.p.c. orzec na jej niekorzyść.

W świetle powyższych rozważań, popartych przytoczonymi orzeczeniami Sądu Najwyższego, należy stwierdzić, iż wszystkie zarzuty apelacyjne związane z naruszeniem art. 358(1) § 3 k.c. okazały się bezzasadne. Proponowany przez apelującą sposób ustalenia wartości nakładów nie znajduje uzasadnienia zarówno w obowiązujących przepisach, jak i utrwalonym już orzecznictwie Sądu Najwyższego i sądów powszechnych.

Sąd odwoławczy nie podziela również stanowiska apelującej w zakresie naruszenia przez Sąd I instancji przepisów art. 212 § 2 k.c. w związku z art. 46 k.r.o. i 1035 k.c.

Nie ulega wątpliwości, że wnioskodawca i uczestniczka postępowania byli zgodni co do przyznania prawa do lokalu L. K.. Sąd Rejonowy uwzględnił ich żądanie, dokonując podziału majątku wspólnego w ten sposób, że prawo własności lokalu mieszkalnego stanowiącego odrębną nieruchomości położonego w P. przy ulicy (...) numer lokalu (...) klatka (...) przyznał na wyłączną własność uczestniczce postępowania. Konsekwencją takiego rozstrzygnięcia, co wynika z art. 212 § 2 k.c., była konieczność zasądzenia spłaty, która z uwagi na równe udziały w majątku wspólnym małżonków, stanowiła połowę wartości lokalu. Obowiązkiem Sądu było również, zgodnie z § 3 art. 212 k.c., oznaczenie terminu i sposób uiszczenia spłaty, wysokość i termin uiszczenia odsetek, a w razie potrzeby także sposób ich zabezpieczenia.

Zatem, rozstrzygnięcie w pkt 2 i 3 zaskarżonego postanowienia stanowi realizację żądania dokonania podziału majątku wspólnego. Zgłoszenie przez uczestniczkę postępowania żądania rozliczenia nakładów z majątku osobistego na majątek wspólny - które jak wskazano wcześniej ma charakter procesowy i nie jest obowiązkowym elementem postępowania o podział majątku, wymagało odrębnego rozstrzygnięcia co znalazło wyraz w pkt 4 i 5 zaskarżonego postanowienia. Nie ma żadnych podstaw do dokonania przez sąd w postanowieniu działowym potrącenia zasądzonych kwot z różnych tytułów. Krótko mówiąc nie było podstawy do tego, by zasądzając w pkt 3 spłatę stanowiącą połowę wartości w lokalu, sąd dokonał jednoczesnego potrącenia połowy ustalonych nakładów z majątku osobistego na majątek wspólny. Ze wskazanych względów zarzut naruszenia art. 212 k.c. jest całkowicie bezzasadny. Jednakże, jak się wydaje, intencją apelującej było raczej wskazanie, że wielkość nakładów była równa wartości mieszkania, a zatem zasądzona w punkcie 4 kwota winna być równa kwocie zasądzonej w pkt 3 zaskarżonego postanowienia. Zatem również ten zarzut w istocie stanowi, omówiony wcześniej, zarzut nieprawidłowego ustalenia wartości nakładów.

Sąd Okręgowy podzielił również argumentację Sądu Rejonowego co do zasądzenia na rzecz wnioskodawcy od uczestniczki postępowania kosztów postępowania. Sąd I instancji w tym zakresie działał w oparciu o przepis art. 520 k.p.c. który w § 2 wskazuje, że jeżeli uczestnicy są w różnym stopniu zainteresowani w wyniku postępowania lub interesy ich są sprzeczne, sąd może stosunkowo rozdzielić obowiązek zwrotu kosztów lub włożyć go na jednego z uczestników w całości. To samo dotyczy zwrotu kosztów postępowania wyłożonych przez uczestników. W niniejszej sprawie nie ma wątpliwości co do tego, że interesy uczestników postępowania były sprzeczne, a zatem Sąd Rejonowy prawidłowo zastosował odstępstwo od reguły zasądzania kosztów w postępowaniu nieprocesowym, a Sąd Odwoławczy nie widzi podstawy by ingerować w to rozstrzygnięcie.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy na podstawie art. 385 k.p.c. w związku z art. 13 § 2 k.p.c. oddalił apelację jako bezzasadną.

Agnieszka Śliwa Beata Woźniak Anna Kuczevska – Garcia